

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.449.2026
Warszawa, 16 października 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

uprzejmie przekazuję odpowiedź na interpelację nr **19392** Pana Posła Rafała Siemaszko i grupy posłów w sprawie ryzyka obchodzenia ustawy o ochronie sygnalistów przez formalnie neutralne instrumenty prawa pracy oraz skuteczności sankcji przewidzianych w ustawie.

Ad III. 1 – 4

Poniższe informacje przygotowała Prokuratura Krajowa, zgodnie z właściwością.

Od wejścia w życie ustawy z dnia 24 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928 ze zm.) do 21 września 2026 r.¹ w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury zarejestrowano łącznie 79 spraw, w których została przyjęta kwalifikacja z art. 54 ust. 1, art. 55 ust. 1 i 2, art. 56 lub art. 57 tej ustawy. Spośród tych spraw zakończono 45, w tym 24 sprawy - odmową wszczęcia postępowania przygotowawczego, 21 umorzeniem postępowania. Żadna ze spraw nie została zakończona skierowaniem aktu oskarżenia².

¹ dzień opracowania odpowiedzi na interpelację

² dane statystyczne zostały wygenerowane z ogólnopolskiego systemu teleinformatycznego prokuratury „PROK-SYS”

Kwalifikacja z art. 55 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie sygnalistów (działania odwetowe) przyjęta została w 70 sprawach, z których 21 zakończono odmową wszczęcia postępowania przygotowawczego, a 18 umorzeniem postępowania. Żadna ze spraw nie została zakończona skierowaniem aktu oskarżenia.

Funkcjonalność systemu teleinformatycznego prokuratury „PROK-SYS” nie pozwala na wygenerowanie danych dotyczących liczby złożonych zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, a także liczby wszczętych postępowań przygotowawczych.

Prokurator Generalny nie wydał wytycznych, dotyczących prowadzenia spraw o działania odwetowe wobec sygnalistów.

Ad III. 5

Obowiązujący system sprawozdawczości statystycznej sądów powszechnych nie przewiduje odrębnego oznaczenia spraw dotyczących ochrony sygnalistów ani działań odwetowych wobec sygnalistów. M. in. formularz MS-S11/12 dotyczący spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, nie zawiera odrębnej kategorii obejmującej sprawy dotyczące ustawy o ochronie sygnalistów. Sprawy, w których podnoszone są tego rodzaju okoliczności, są ujmowane w ramach ogólnych kategorii spraw z zakresu prawa pracy, np. dotyczących rozwiązania stosunku pracy lub odszkodowania.

Ad III.6

Zgodnie z treścią art. 737 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 468 ze zm.) wnioski o udzielenie zabezpieczenia podlega rozpoznaniu bezzwłocznie, nie później jednak niż w terminie tygodnia od dnia jego wpływu do sądu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli ustawa przewiduje rozpoznanie wniosku na rozprawie, należy ją wyznaczyć tak, aby rozprawa mogła odbyć się w terminie miesięcznym od dnia wpływu wniosku.

Krótkie terminy przewidziane w art. 737 k.p.c. podyktowane są potrzebą szybkiego działania w celu udzielenia ochrony prawnej w postępowaniu zabezpieczającym,

aby uniemożliwić obowiązanemu ukrycie lub zbycie mienia bądź też inne działania mające na celu udaremnienie osiągnięcia celu postępowania³. Jak wskazał Sąd Najwyższy, postanowienie w sprawie zarządzenia tymczasowego powinno być wydane możliwie szybko, a w każdym razie w takim czasie, aby zgodnie z istotą i celem postępowania zabezpieczającego mogło zapewnić skuteczność realizacji orzeczenia, co do istoty sprawy⁴.

Należy zaznaczyć, że obowiązek zachowania przez sąd wynikającego z art. 737 k.p.c. terminu do rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia, jest niezależny od etapu postępowania, na którym został zgłoszony wniosek o udzielenie zabezpieczenia.

Terminy określone w art. 737 k.p.c. mają charakter wyłącznie instrukcyjny, tym samym ich naruszenie przez organ procesowy nie wpływa na skuteczność wydanego w tym przedmiocie postanowienia. Terminy te mają wyłącznie na celu zdyscyplinowanie sądu do rozpoznania wniosku bezzwłocznie⁵.

Należy jednak wskazać, że naruszenie terminu do rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia może prowadzić do odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na podstawie art. 417 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2026r. poz. 795). Jak wskazał Sąd Najwyższy, przesłanką tej odpowiedzialności jest poniesienie przez uprawnionego szkody pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z zaniechaniem wydania postanowienia w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia w ustawowym terminie⁶.

Wobec powyższego obecnie obowiązujące przepisy k.p.c. nakazują rozpoznanie wniosku o udzielenie zabezpieczenia bezzwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni. Ww. przepisy stosuje się również w ramach postępowań inicjowanych przez sygnalistów celem ochrony

³ A. Banaszewska [w:] P. Rylski, A. Olaś (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 5, Legalis 2026, komentarz do art. 737

⁴ wyrok SN z dnia 17.04.1975 r., sygn. akt II CR 92/75

⁵ zob. A. Banaszewska [w:] P. Rylski, A. Olaś (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Legalis 2026, komentarz do art. 737

⁶ zob. wyr. SN z dnia 7.05.2008 r., II CSK 660/07, Legalis; wyr. SN z dnia 17.10.2007 r., II CSK 246/07

przysługujących im roszczeń. Wobec powyższego ministerstwo nie dostrzega potrzeby zmian w postulowanym zakresie, gdyż obowiązujące przepisy k.p.c., tj. art. 737 gwarantuje szybki tryb zabezpieczenia roszczeń sygnalisty w sądzie pracy poprzez niezwłoczne rozpoznanie wniosku o zabezpieczenie roszczenia.

Ad III.7

Przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. 2024 poz. 928 ze zm.) przewidują szczególne regulacje dotyczące rozkładu ciężaru dowodu. W art. 12 ust. 3 ww. ustawy o ochronie sygnalistów ustawodawca zdecydował się na wykorzystanie znanego m.in. w prawie pracy mechanizmu odwróconego ciężaru dowodu. Oznacza to, że w postępowaniach dotyczących szkody poniesionej przez sygnalistę, jeżeli osoba ta twierdzi, że w wyniku zgłoszenia lub dokonania ujawnienia publicznego miało wobec niej miejsce działanie odwetowe określone w katalogu z art. 12 ust. 1 ww. ustawy o ochronie sygnalistów albo też doszło do próby lub groźby takiego działania (zob. art. 12 ust. 2 ww. ustawy o ochronie sygnalistów), to przyjmuje się, że szkoda została wyrządzona w ramach działań odwetowych za zgłoszenie lub ujawnienie publiczne⁷.

W takich przypadkach to na osobie, która podjęła działania powodujące szkodę, spoczywa ciężar udowodnienia, że działania te przeprowadziła z należyte uzasadnionych powodów. Sygnalista jest jedynie zobowiązany do uprawdopodobnienia, że doświadczył działań odwetowych. W praktyce polega to na wykazaniu, że doszło do zasygnalizowania naruszeń (np. za pośrednictwem kanału wewnętrznego) lub podjęta została próba ich zasygnalizowania, a wobec sygnalisty zastosowano jeden ze środków odwetowych⁸. Tym samym w ww. ustawie o ochronie sygnalistów funkcjonuje domniemanie, że to działanie osoby naruszającej prawa sygnalisty miało charakter bezprawny⁹.

⁷ por. W. Papucewicz, P. Wieczorek [w:] A. Partyka-Opiela (red.), Ustawa o ochronie sygnalistów. Komentarz, wyd. 1, Legalis 2025, komentarz art. 12

⁸ por. M. Ryłski [w:] K. Flaga-Gieruszyńska, M. Ryłski (red.) Ustawa o ochronie sygnalistów. Komentarz, wyd. 1, Legalis 2024, komentarz do art. 14

⁹ por. W. Papucewicz, P. Wieczorek [w:] A. Partyka-Opiela (red.), Ustawa o ochronie sygnalistów. Komentarz, wyd. 1, Legalis 2025, komentarz art. 12

W postępowaniach dotyczących szkody poniesionej przez sygnalistę, przesłanką podjęcia działania odwetowego zawsze jest fakt zgłoszenia naruszenia prawa. Zatem w postępowaniu tym sygnalista obciążony jest obowiązkiem wykazania jedynie tego, że dokonał zgłoszenia naruszenia prawa (czyli że ma status sygnalisty) oraz tego, że pracodawca podjął wobec niego działania o niekorzystnym charakterze, które mogą być formą działania odwetowego. W pozostałym zakresie obowiązek dowodowy obciąża pracodawcę, który musi udowodnić, że podjęte wobec pracownika działania miały obiektywne podstawy niezwiązane z faktem zgłoszenia przez niego naruszenia prawa. Jeśli pracodawca nie udowodni tej okoliczności, sąd powinien orzec na korzyść pracownika¹⁰.

Wobec powyższego, w ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości, nie zachodzi konieczność dokonywania zmian przepisów k.p.c. w postulowanym zakresie.

Ad III. 9 – 10

Konieczność ustanowienia skutecznych, proporcjonalnych i odstraszących sankcji wynika z art. 23 dyrektywy 2019/1937. Wymóg ten został zrealizowany w ustawie o ochronie sygnalistów, w szczególności w art. 15 oraz art. 54-59, które przewidują sankcje za naruszenia obowiązków związanych z ochroną sygnalistów, dokonywaniem zgłoszeń oraz zachowaniem poufności.

Jednocześnie art. 25 ust. 1 dyrektywy pozwala państwom członkowskim na przyjęcie lub utrzymanie przepisów korzystniejszych dla osób dokonujących zgłoszenia, niż przewiduje sama dyrektywa.

Polski ustawodawca przyjął surowy model karny, pozostający w zgodzie z wymogami art. 23 dyrektywy, w tym ich skuteczności, proporcjonalności i funkcji odstraszącej. Sankcje określone w ustawie o ochronie sygnalistów nie odbiegają od systemu sankcji, określonych w Kodeksie karnym co do przestępstw z rozdziału XXVIII przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową oraz określonych w Kodeksie wykroczeń.

¹⁰ por. M. Skąpski [w:] K. Flaga-Gieruszyńska, M. Ryłski (red.) Ustawa o ochronie sygnalistów. Komentarz, wyd. 1, Legalis 2024, komentarz do art. 12

Wprowadzenie obecnie zmian w systemie sankcji wydaje się przedwczesne, z uwagi na relatywnie krótki okres obowiązywania ww. ustawy. Z kolei wprowadzenie ewentualnych kar administracyjnych w przypadkach naruszania przepisów ustawy nie należy do kompetencji Ministra Sprawiedliwości, jako że nie jest on organem odpowiedzialnym za wprowadzenie rozwiązań ustawy – o ochronie sygnalistów w ramach prac Rady Ministrów.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/